

Сальніков Я.М.

студент 2-го курсу спеціальності
«Підприємництво та торгівля»

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

Артюх О.В.

доктор економічних наук, професор кафедри
бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Надійний облік та контроль готової продукції є невід'ємною складовою управління підприємством, оскільки вони забезпечують прозорість і достовірність фінансових даних, необхідних для прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень. Вивчення та впровадження ефективних методик у цій сфері дозволяє підприємствам не лише зберігати свої позиції на ринку, але й активно розвиватися, адаптуючись до нових викликів і можливостей.

Готова продукція – це виріб, що пройшов всі виробничі етапи, відповідає якісним і технічним стандартам та може бути відправлений на склад або проданий замовнику чи покупцю. Підприємство, яке виробляє готову продукцію, прагне отримати економічні вигоди, такі як виручка від реалізації, власне споживання частини виробів, обмін на інші активи тощо [1].

Для ефективного обліку та контролю продукції важливо визначити її характер. Продукція групується за формою, ступенем готовності і технологічною складністю. За формою продукція поділяється на матеріально-речові вироби (автомобілі, двері, борошно) і результати робіт або послуги (ремонт, перевезення вантажу). За рівнем готовності продукція поділяється на готову продукцію (завершену), напівфабрикати (потребують подальшої обробки) та незавершене виробництво (не пройшло всі виробничі стадії) [2].

Для обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції на виробничих підприємствах зазвичай використовується нормативний метод. Однак порівняння фактичних даних з нормативними можна провести тільки після закінчення місяця, що не дозволяє своєчасно виявити відхилення фактичних витрат від нормативних. Витрати, пов'язані з

виробництвом промислової продукції, групуються за такими статтями калькуляції: сировина і матеріали, паливо й електроенергія на технологічні цілі, основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, відрахування на соціальні заходи, витрати на утримання та експлуатацію устаткування, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут [3, с. 43].

Загальновиробничі витрати класифікуються на постійні та змінні з подальшим їх розподілом. Ці витрати, що виникають в процесі господарської діяльності, відрізняються за своїм характером.

Повна собівартість включає витрати на збут. До виробничої собівартості входять лише змінні витрати та частина постійних, залежно від фактичного випуску продукції та виробничої потужності, решта постійних витрат додається до собівартості реалізованої продукції. Постійні загальновиробничі витрати щомісяця розподіляються між рахунками 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» [4].

Відхилення фактичної собівартості від вартості готової продукції визначаються множенням відсотка відхилень на вартість відпущеної продукції за обліковими цінами. Ці відхилення розраховуються як співвідношення сум відхилень на початок місяця і відхилень продукції, оприбуткованої за місяць, до вартості залишку готової продукції на початок місяця і вартості оприбуткованої продукції за місяць.

Відхилення фактичної собівартості від облікових цін реалізованої продукції відображаються дебетом рахунків 20 «Виробничі запаси», 90 «Собівартість реалізації» і кредитом рахунку 26 «Готова продукція». Для безперервного спостереження використовуються бухгалтерські документи, що фіксують господарські операції. Випуск готової продукції оформляється первинними документами та бухгалтерськими проводками [5]. Стандартна кореспонденція рахунків для обліку виробництва готової продукції наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

**Стандартна кореспонденція рахунків для обліку виробництва
готової продукції на підприємствах**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Перераховано передоплату постачальнику за виробничі запаси	371	311
2.	Відображено суму податкового кредиту	641	644
3.	Оприбутковано виробничі запаси, одержані від постачальника	20	631
4.	Відображено розрахунки за податковим кредитом	644	631

Продовження таблиці 1			
1	2	3	4
5.	Відображено вартість вантажних робіт сторонній організації	20	685
6.	Відображено суму податкового кредиту	641	685
7.	Оплачено вартість вантажних робіт	685	311
8.	Списано собівартість виробничих запасів, що використані, для вироблення продукції	23	20
9.	Списано суму заробітної плати працівників, зайнятих у виробництві	23	661
10.	Відображено суму нарахувань на заробітну плату працівників, зайнятих у виробництві	23	65
11.	Нараховано амортизацію основних засобів загальновиробничого призначення	91	131
12.	Відображено суму заробітної плати загальновиробничим працівникам	91	661
13.	Відображення нарахування на заробітну плату загальновиробничим працівникам	91	65
14.	Списано загальновиробничі витрати	23	91
15.	Списано постійні нерозподілені загальновиробничі витрати	901	91
16.	Оприбутковано готову продукцію на склад	26	23

Джерело: [2, с. 160]

Первинні документи складаються під час або одразу після здійснення господарської операції. Для контролю та обробки даних на основі первинних документів створюються зведені облікові документи. Інформація з цих документів систематизується на рахунках бухгалтерського обліку через подвійний запис.

Облік готової продукції є ключовим для ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства. Щомісяця цехи подають звіти про випуск готової продукції, що містять інформацію про найменування продукції, залишки на початок і кінець місяця, реалізовану та списану продукцію. Бухгалтер на основі цих звітів формує товарний звіт, що включає дані про залишки, випуск і реалізацію продукції за звітний період. Аналітичні рахунки ведуться на основі цих звітів і синтетичних даних, формуючи Головну книгу [2, с. 161].

Для управлінського обліку підприємства відкривають субрахунки для деталізації витрат і аналізу ефективності виробництва. Це дозволяє визначати рентабельність продукції та приймати обґрунтовані рішення про асортимент виробництва. Відхилення облікової ціни від собівартості розподіляються між залишками та реалізованою продукцією, зазначаючи їх у бухгалтерській довідці.

Документальне оформлення обліку готової продукції забезпечує ефективне ведення обліку. Контроль за рухом продукції здійснюється бухгалтерією на

основі накладних, актів і звітів. Використання комп'ютерних програм полегшує облік і контроль, але реєстри реалізації необхідно складати на основі первинних документів щоденно для оперативного контролінгу. Належна система контролю забезпечить ефективну діяльність підприємства, дозволяючи менеджерам приймати правильні рішення та усувати недоліки.

Управління готовою продукцією на підприємстві вимагає дбайливого організаційного підходу та ефективного контролю. Чітка система обліку витрат та виробничих операцій дозволяє оптимізувати процеси виробництва та забезпечувати фінансову стабільність. Впровадження інноваційних підходів у економічну діяльність сприяє підвищенню конкурентоспроможності та створенню нових можливостей для розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гончарова Т. В. Облік продукції, робіт, послуг та їх реалізація. URL: <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/.pdf> (дата звернення: 31.05.2024).
2. Баланюк І., Григорів О., Іванюк Т. Організація обліку і контролю готової продукції підприємства. Інноваційна економіка. 2020. Т. 1-2, № 82. С. 159–161.
3. Білуха М. Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту : підручник. К. : ПП “Влад і Влада”, 2019. 320 с.
4. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ МФУ від 30.11.1999 р., № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

